TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

2026-11-25 Nr. NV-3176

<table>
<tr><td colspan="2" rowspan="2">ĮSTATYMO PROJEKTAS
Nr.: TAP-26-1518
TAIS-26-15223</td><td colspan="3">DĖL PATOBULINTO VALSTYBĖS SOCIALINIŲ FONDŲ BIUDŽETŲ 2027 METŲ RODIKLIŲ PATVIRTINIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR SU JUO SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ</td></tr>
<tr><td>Rengėjas</td><td>Svarstyta</td><td>Siūloma</td></tr>
<tr><td>Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją</td><td>Pasirenkama
☒Taip
☐Ne</td><td rowspan="2">Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM) kartu su Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba (VSDF)</td><td rowspan="2">Pasirenkama
☒TAP
☐LRV pasitarimas
☐LRV posėdis
☐Nesvarstyta
2026-11-24</td><td rowspan="2">Pasirenkama
☐Svarstyti TAP
☐Svarstyti LRV pasitarime
☒Svarstyti LRV posėdyje
☐Grąžinti tobulinti</td></tr>
<tr><td>Įgyvendina Vyriausybės programą</td><td>Pasirenkama
☒Taip
☐Ne</td></tr>
</table>

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Seimas po svarstymo grąžino Vyriausybei tobulinti Valstybės socialinių fondų biudžetų 2027 metų rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą Nr. XVP-1986. Atsižvelgiant į koalicijos susitarimą ir Vyriausybės programą, **vaiko priežiūros išmokų sistemos pokyčius pasiūlyta įgyvendinti anksčiau, t. y. nuo 2027 m. liepos 1 d. Šiems pokyčiams papildomai reikėtų apie 62 mln. Eur 2027 m.** ir po beveik 124 mln. Eur 2028–2029 m. Papildomas finansavimas turi būti numatytas 2027 m. „Sodros“ biudžeto projekte ir 2028–2029 m. prognozėse, kartu būtini ir kitų įstatymų (Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo, Darbo kodekso ir Valstybinio socialinio draudimo įstatymo) pakeitimai.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Valstybės socialinių fondų biudžetų 2027 metų rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu (įsigaliojimas 2027-01-01) **patikslinamas Valstybinio socialinio draudimo fondo 2027 m. biudžetas** – 11 286 081 tūkst. Eur pajamų, 9 907 457 tūkst. Eur sąnaudų (planuojamas metų rezultatas – pajamos viršija sąnaudas 1 378 624 tūkst. Eur).

Atsižvelgiant į nuo 2027-07-01 siūlomus vaiko priežiūros išmokų sistemos pokyčius, ***motinystės socialinio draudimo išmokoms numatoma panaudoti*** *585,7 mln. Eur, t.y.* ***62 mln. Eur daugiau negu pirminiame projekte*** *(buvo 523,7 mln. Eur).*

Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo 2027 m. biudžetai nesikeičia.

Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektu (įsigaliojimas 2027-07-01)**:**

Tobulinama vaiko priežiūros išmokos sistema, didinamas jos lankstumas. *Siūloma:*

- vaiko priežiūros išmoką mokėti už 495 arba 675 kalendorines dienas (kas atitinka vaiko priežiūros išmoką iki vaikui sueis 18 mėn. ar 24 mėn.), išlaikant kiekvienam iš tėvų 62 dienų trukmės neperleidžiamą laikotarpį už kurį mokama 78 proc. išmokos gavėjo kompensuojamojo uždarbio (DU);
- leisti vaiko priežiūros išmokos dienas paskirstyti pagal šeimos poreikius iki vaikui sueis 3 metai;
- padidinti vaiko priežiūros išmokos dydžius:
  - pasirinkus 495 kalendorines dienas - perleidžiamu laikotarpiu mokėti 78 proc. DU išmoką (vietoj 60 proc).
  - pasirinkus 675 kalendorines dienas - perleidžiamo laikotarpio 248 kalendorines dienas (kas atitinka išmoką pirmaisiais vaiko priežiūros metais) mokėti 60 proc. DU (vietoj 45 proc.), o 303 kalendorines dienas (kas atitinka išmoką antraisiais vaiko priežiūros metais) – mokėti 45 proc. DU dydžio išmoką (vietoj 30 proc.);
- padidinti maksimalų kompensuojamąjį uždarbį vaiko priežiūros išmokoms apskaičiuoti nuo 2 iki 4 (2026 m. I ketv. nuo 5085,6 Eur iki 10 171,2 Eur);
- nustatyti, kad kiekviena vaiko priežiūros išmokos mokėjimo dalis negali būti trumpesnė nei 7 kalendorinės dienos ir pasirinkta vaiko priežiūros išmokos mokėjimo trukmė asmens prašymu gali būti keičiama ne daugiau kaip 2 kartus (leis išvengti nepagrįstai dažno mokėjimo laikotarpių skaidymo ir keitimo);
- nustatyti, kad vaiko priežiūros išmoka vaiko tėčiui ar kitam teisę šią išmoką gauti turinčiam asmeniui gali būti skiriama ir mokama nuo vaiko gimimo dienos (skatinamas tėčių įsitraukimas nuo pirmųjų vaiko gyvenimo dienų).
- vaiko priežiūros išmoką už kito iš tėvų (įtėvių) ar globėjų nepanaudotą 62 kalendorinių dienų trukmės neperleidžiamą laikotarpį ar jo dalį skirti ir mokėti asmeniui, atitinkančiam nustatytas sąlygas, po to, kai jam išmokėta vaiko priežiūros išmoka už 62 kalendorinių dienų trukmės neperleidžiamą laikotarpį ir perleidžiamą laikotarpį, bet ne vėliau kaip iki vaikui sukaks 3 metai.

Padidinamas motinystės ir tėvystės išmokų dydis*. Siūloma:*

- vietoj 77,58 proc. mokėti 78 proc. DU (suvienodinama su vaiko priežiūros išmokos už neperleidžiamą laikotarpį dydžiu);

- padidinti maksimalų kompensuojamąjį uždarbį tėvystės išmokoms apskaičiuoti nuo 2 iki 4 VDU (2026 m. I ketv. nuo 5085,6 Eur iki 10171,2 Eur).

Padidinamos socialinės garantijos slaugant šeimos narius ar prižiūrint vaikus. *Siūloma:*

- ligos išmoką slaugant šeimos narius arba prižiūrint vaikus padidinti nuo 65,94 proc. iki 78 proc. DU;
- atsisakyti ligos išmokos 14 dienų ribojimo vienam slaugos atvejui, paliejant bendrą 90 kalendorinių dienų limitą per metus;
- sudaryti galimybę gauti išmoką slaugant vaiką, nepriklausomai nuo kito asmens turimų vaiko priežiūros ar nėštumo ir gimdymo atostogų.

Nustatoma, kad ligos išmokos slaugant šeimos narius ar prižiūrint vaikus, taip pat tėvystės ir vaiko priežiūros išmokos būtų skiriamos ir mokamos tik už vaikus, kurie gyvena Lietuvos Respublikoje (įsigaliojimas 2028 m. sausio 1 d.; įgyvendinama Valstybės kontrolės rekomendacija dėl išmokų mokėjimo Lietuvoje dirbantiems užsienio piliečiams).
Teisė į išmoką būtų siejama su vaiko gyvenamosios vietos deklaravimu Lietuvoje arba jo įtraukimu į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą. Tai sumažins riziką mokėti išmokas už vaikus, kurie faktiškai gyvena užsienio valstybėje, o ryšys su Lietuva apsiriboja vieno iš tėvų socialiniu draudimu Lietuvoje, leis veiksmingiau kontroliuoti išmokų skyrimo pagrįstumą, mažins piktnaudžiavimo riziką ir užtikrins efektyvesnį socialinio draudimo lėšų panaudojimą.

Užtikrinamas įstatymų nuostatų tarpusavio suderinamumas, viešojo administravimo principų ir kitų teisinės technikos reikalavimų laikymasis (nustatoma, kad Ligos ir motinystės socialinio draudimo išmokų nuostatus tvirtina ne Vyriausybė, o socialinės apsaugos ir darbo ministras; vertinant ligos ir (ar) motinystės socialinio draudimo įmokų sumokėjimą neatsižvelgiama į tai, pagal kurią veiklą įmokos buvo sumokėtos; sukonkretinama, kas yra laikoma kompensacinio ir skatinamojo pobūdžio vienkartinėmis išmokomis, kurios nesumažina gaunamų motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokų; tikslinamos sąvokos „Lietuvos Respublikos gyventojų registro informacinė sistema“, „atostogos vaikui prižiūrėti“ ir kt.). Kai kurios nuostatos įsigalios kitą dieną po oficialaus įstatymo paskelbimo Teisės aktų registre).

Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 6 ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (įsigaliojimas 2027-07-01) siūloma:

- pensijų socialinio draudimo įmokas už valstybės lėšomis draudžiamus asmenis, kurie augina vaikus iki 3 metų arba slaugo ar prižiūri namuose asmenis su negalia, skaičiuoti ne nuo MMA, o nuo vidutinio darbo užmokesčio (VDU);
- Valstybinio socialinio draudimo fondo tarybos institucinę sudėtį tvirtinti ne Vyriausybės nutarimu, o socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu.

Darbo kodekso 134 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu (įsigaliojimas 2027-07-01) esamas reguliavimas suderinamas su siūlomais pakeitimais:

- nustatoma, kad kiekviena atostogų vaikui prižiūrėti dalis negali būti trumpesnė negu 7 kalendorinės dienos (išskyrus paskutinę likusią dalį);
- suvienodinamas reguliavimas dėl atostogų vaikui prižiūrėti įvaikinimo atveju;
- patikslinamos nuostatos dėl 62 dienų trukmės neperleidžiamų atostogų vaikui prižiūrėti suteikimo.

PAPILDOMŲ LĖŠŲ POREIKIS ☒Taip ☐Ne

Preliminariais skaičiavimais, pasiūlymams įgyvendinti metams papildomai reikėtų apie 134,9 mln. Eur VSDF biudžeto lėšų, iš jų: padidinti vaiko priežiūros išmokų dydžius – apie 85,2 mln. Eur; padidinti maksimalų kompensuojamąjį uždarbį vaiko priežiūros išmokoms apskaičiuoti nuo 2 iki 4 VDU, kartu įvertinus vaiko priežiūros išmokų dydžių padidinimą, – apie 34,3 mln. Eur (palies apie 1,4 tūkst. tėvų per mėn.); padidinti motinystės ir tėvystės išmokų dydžius – apie 0,8 mln. Eur; padidinti maksimalų kompensuojamąjį uždarbį tėvystės išmokoms apskaičiuoti nuo 2 iki 4 VDU – apie 3,3 mln. Eur (palies apie 0,2 tūkst. tėvų per mėn.); padidinti ligos išmokų slaugant šeimos narius ar prižiūrint vaikus dydžius – apie 11,3 mln. Eur).

Atsižvelgiant į tai, kad šie pasiūlymai įsigalios nuo 2027-01-01 VSDF 2027 m. biudžeto projekte motinystės socialinio draudimo išmokoms mokėti papildomai numatyta 62 mln. Eur.

Siūlymui pensijų socialinio draudimo įmokas už valstybės lėšomis draudžiamus asmenis skaičiuoti nuo VDU, o ne nuo MMA, nuo 2027-07-01 reikės apie 25 mln. Eur. Lėšos suplanuotos valstybės biudžete ir bus pervestos SADM, kaip asignavimų valdytojui.

Įgyvendinus siūlymą nuo 2028-01-01 ligos išmokas slaugant šeimos narius ar prižiūrint vaikus, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokas skirti ir mokėti tik už vaikus, kurie gyvena Lietuvoje planuojama sutaupyti apie 10 mln. Eur VSDF biudžeto lėšų per metus.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

ADMINISTRACINĖ NAŠTA (PRISITAIKYMO IŠLAIDOS) ☐Taip ☒Ne	**GYVENTOJAMS**	☐Taip ☒Ne
	ŪKIO SUBJEKTAMS	☐Taip ☒Ne
	VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ INSTITUCIJOMS IR ĮSTAIGOMS	☐Taip ☒Ne

Atlikus ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimą, apskaičiuota, kad, nustačius, kad kiekviena atostogų vaikui prižiūrėti dalis negali būti trumpesnė negu 7 kalendorinės dienos, išlaidos darbdaviams galėtų sumažėti apie 7273 Eur per metus.
VSDF valdyba turės keisti programinę įrangą ir atlikti kitus parengiamuosius darbus, skirtus pasirengti tinkamai įgyvendinti įstatymuose numatytus pasikeitimus. Prisitaikymo išlaidų skaičiavimai nepateikiami.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS IR PROJEKTO DERINIMAS

☒TM ☒FM ☐AM ☐EIM ☐EM ☐KAM ☐KM ☐SADM ☒SAM ☐SM ☐ŠMSM ☐URM ☐VRM ☐ŽŪM ☐LSA ☐Verslo asociacijos ☐Profesinės asociacijos ☐Nevyriausybinės organizacijos ☒Kita VSDF valdyba

VSDF taryba 2026 m. spalio 7 d. buvo pritarusi Valstybės socialinių fondų biudžetų 2027 metų rodiklių patvirtinimo įstatymo projektui (išvada Nr. DO-2E-2). Lydimieji įstatymų projektai derinti su suinteresuotomis institucijomis. Dėl TM pastabų ir pasiūlymų pateikta derinimo pažyma.
Įstatymų projektai apsvarstyti 2026-11-24 tarpinstituciniame pasitarime.

PAŽYMĄ PARENGĖ	Aušra Gratulevičienė
	Socialinės politikos grupė , vyresnioji patarėja